

491.82

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES

N241

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКОХРВАТСКИ ЈЕЗИК ^{— 100000} OCT 27 1966

НАШ ЈЕЗИК

НОВА СЕРИЈА

Књ. XIII, св. 3—5.

БЕОГРАД, 1963.

САДРЖАЈ

	Страна
1) М. Стевановић, <i>Ш њ а</i> и <i>ш њ о</i> у савременом српско-хрватском језику	127—136.
2) Бранислав Милановић, О облику и деκлинацији имена места типа <i>Бошњане</i> , <i>Рибаре</i> у савременом књижевном језику	137—168.
3) Митар Пешикан, О Речнику Српске академије наука и уметности (Уз рецензију М. С. Московљевића)	169—196.
4) М. Стевановић, Придеви с наставцима <i>-и в</i> и <i>-љи в</i>	197—207.
5) Душанка Игњатовић, Новине у морфологији унесене најновијим именицама страног порекла	208—224.
6) А. Пецо, Употреба израза „ради се о“ у књижевном језику	225—232.
7) Живојин Станојчић, Реч и контекст	233—238.
8) Милорад Дешић, Акцентовање узвика	239—245.
9) Берислав М. Николић, Прилог за утврђивање српскохрватске нормативне акцентуације	246—264.
10) Славко Вукомановић, О пореклу и промени топонима <i>Речка</i>	265—270.
11) А. Пецо, О званичном називу нашега језика	271—273.
12) Језичке поуке	274—287.
13) Регистар	289—329.

УРЕЂУЈЕ ОДБОР

Одговорни уредник академик др МИХАИЛО СТЕВАНОВИЋ
Секретар Уређивачког одбора др Берислав М. Николић

О ЗВАНИЧНОМ НАЗИВУ НАШЕГА ЈЕЗИКА

Повод за овај напис дао нам је један конкурс који је расписао ДСИП и који је објављен у нашој дневној штампи. Тим конкурсом тражи се извјестан број млађих људи за потребе службе ове савезне установе у земљи и иностранству, а услови конкурса предвиђају, поред осталог, и полагање писменог испита и то „на народном језику“. Управо због термина — народни језик — ми и пишемо ове редове.

1. Према Закључцима Новосадског договора, тачка 2 „у називу језика нужно је увек у службеној употреби истаћи оба његова саставна дела“, другим ријечима казано званични назив за наш језик је: *српскохрватски* односно *хрватскосрпски*, а није народни. Пошто је овдје ријеч о званичном називу у службеном акту једне установе која је, вјерујемо, прихватила нови правопис, ми сматрамо да би било неопходно да се тај правописни принцип поштује.

2. Поред тога што термин народни језик не задовољава једно од начела Новосадског договора, он, што је још горе, може да доведе и до извјесних неспоразума. Наиме, још поодавно наш књижевни језик је престао да буде адекватан народним говорима, чак и оним које ми обично узимамо за његову основицу. Па ни сам творац тога језика — Вук Караџић — није ишао увијек заједно са народним говорима. Још у Предговору Српском рјечнику од 1818. он констатује да се у народу говори и: *ш њим, ж ђаком, з Богом, њре њобом* — али сâм није тако писао нити је препоручивао да се ту иде за народним говорима. Напротив, он је редовно писао: *с њим, с ђаком, њред њобом* и сл. и то је бранио чињеницом што „у писању овако далеко нијесу ишли ни Грци ни Латини“ и да због тога ни он није ни смио ни хтио

да иде до краја у свом фонетизму. Што се тиче разлика између народног говора и књижевног језика, он на једном мјесту вели: „Докле народ чисто и непокварено говори, књижевни се језик *не мора* разликовати од народнога“ (Ск. гр. пол. сп. III, 184), дакле, он ту не каже „не смије се разликовати“ него „не мора се разликовати“, а управо је његов језик класичан примјер како се књижевни језик одваја од народних говора који су му послужили као основица. И зато је Новаковић сасвим у праву кад каже да језик којим су писали Вук и Даничић нигдје у свим појединостима не можемо наћи у народу „макар да опет у њему нема ни једне појединости која се негде у народу не би говорила“ (Глас СКА X, 62). Од Вука до Андрића много што-шта се у језику промијенило и ми данас с пуним правом можемо рећи да наш књижевни језик и народни говори његове основице, мада су међусобно тијесно повезани, иду у свом развиту засебним путевима. Дакле, књижевни језик и народни говори ни у нашем случају нису више синоними, ако су то некада и били.

3. Формулација каква је дата у конкурс у коме је овдје ријеч може имати и негативних посљедица. Наиме, није искључиво да неко од пријављених кандидата у свој писмени састав унесе и особина свога родног краја, а које иначе не иду у књижевни језик, тј. неко може да напише свој писмени састав и на икавском нарјечју, може да унесе фонетских, морфолошких и синтаксичких особина које се сматрају дијалектицима и да свој поступак брани словом конкурска — на народном језику — а све то што би они, евентуално, могли унијети у свој писмени рад из говора краја одакле су, представља саставни дио народних говорних особина.

Истина, неко би могао да каже: постоји разлика између термина народни језик и народни говори; под првим се подразумева књижевни језик, а под другим народни говор. Мада оваква издиференцираност термина о којима је ријеч није немогућа, у нашем језику она није обична и нема разлога да се на томе инсистира.

4. За конкурс који је дао повода за овај чланчић не би у потпуности одговарао ни термин — матерњи језик, а не би због тога што би се могли наћи и кандидати који би радили свој пис-

мени састав на језику који иначе није примљен за службени језик на подручју СФР Југославије.

5. Према свему овоме што је досада речено може се закључити да и конкурси које расписују савезне установе, конкурси, значи, који нису везани за једно одређено језичко подручје наше државне територије, морају више пазити на прецизност. У конкретном случају могло се рећи да ће писмени испит бити на *српскохрватском* (*хрватскосрпском*) односно *словеначком*, односно *македонском* језику — што ће зависити од тога који ће од та три језика одабрати кандидати. Оваквом формулацијом избегли би се неспоразуми, а био би задовољен и захтјев за равноправношћу ових језика.

6. Кад је већ ријеч о службеном називу нашега језика, а опет у вези са разним конкурсима, овдје можемо указати и на једну другу појаву. Наиме, многе наше просвјетне установе путем конкурса траже професоре или наставнике *српскога*, на једној страни, односно *хрватскога* језика на другој страни. А ни то није у духу Закључака Новосадског договора. Ако је ико дужан да поштује одлуке тога договора, без сумње, то су просвјетни радници и просвјетне установе.

А. Пецо